

Kirja ja dokumentti-
elokuva tekivät Louise
(vas.) ja Martine Fokke-
nista julkkiksia, joista
ohikulkijat Amsterda-
min keskustassa halua-
vat räpsiä kuvia.
– Me jaksamme posee-
rata. Lopultakin meitä
myös kuunnellaan,
siskot sanovat.

Ikkunatähdet

Hollantilaiset kaksossiskot Louise ja Martine Fokken ansaitsivat koko aikuisikänsä elantonsa punaisten lyhtyjen bordelleissa, Martine on alalla vieläkin. Solvaukset loppuivat vasta, kun siskot astuivat ikkunasta julkisuuteen.

TEKSTI KAISA VIITANEN KUVAT JOEL NIEMINEN JA SUBMARINE

uhuilta on lopulta-kin katkaistu siivet. Kaikki on nyt avointa ja totta.

Edellisiltana melkein miljoona hollantilaisista on nähnyt

uuden dokumenttielokuvan *Meet The Fokkens*. Se kuvaa **Louise** ja **Martine Fokkenia**, kaksossiskoja, jotka ovat työskennelleet Amsterdamin punaisten lyhtyjen alueella peräti 50 vuotta.

Iltapäivän hiljainen hetki Amsterdamin espanjalaisravintolassa katkeaa oven kolahdukseen.

– Hyvää iltapäivää, minä olen Martine Fokken, kokopunaisessa asussa sisään kopisteleva Martine esittäytyy.

Hän sanoo olevansa vähän pyöräyksissä.

– Minun piti tänne kävellessä pysähtyä jatkuvasti. Kokonainen koululaisryhmäkin halusi kuvaan kansani, hän kertoo ja istahtaa pöytään pienen koiransa kanssa.

Martine pirauttaa nopeasti siskolleen Louiselle.

– Louise, oletan jo parkkeerannut auton? Otathan sen koiran kantokassin? Hyvä, täällä ollaan jo!

Ja pian sisään pelmahtaa Marti-

Elokuva suurempi elämä

Louise pussata muiskauttaa kolme poskisuudelmaa, istahtaa siskonsa viereen ja tarttuu tämän hänelle jo tilaamaan sangria-lasiin.

– Vaikka kävisimme kauppoissa toisistamme tietämättä, päädyimme aina ostamaan samat vaatteet, Martine aloittaa lauseen, jonka Louise päättää.

Vuosi sitten heidät tunsivat vain seksiä ostavien miesten piiri Amsterdamin ydinkeskustassa. Nyt he ovat valtakunnan julkikkaita, joiden kalenteri täyttyy vierailuista television haastatteluohjelmissa ja fanitapaamisista Amsterdamin suurimmassa tavaratalossa.

Kohun syynä on naisten viime syksynä ilmestynyt omaelämäkerta, jonka nimi on *Oudehoeren*. Sanalla on hollannin kielessä kaksi merkitystä: vanha huora ja turhanpäiväinen lörpöttely.

Kirja syntyi, kun hollantilaiset elokuvaohjaajat **Rob Schröder** ja **Gabriele Provas** innostuivat tekemään naisista dokumenttielokuvan. Heiti alussa selvisi, etteivät Louisen ja Martinen kokemukset millään mahdottomasti reilun tunnin mittaiseen filmiin. Kaksoset innostuivat kirjoittamaan

Espanjalaisravintolan tarjoilija lakoaa kuuluisien asiakkaidensa edessä eikä pysty lopettamaan sisarusten kehumista.

kellä viettää myös uransa 50-vuotisjuhla. Mutta eivät he taida. Puoli vuosisataa bordellissa ei ollut heille mikään nuoruudenhaave.

– Näihin hommiin ei haluta, vaan joudutaan, topakasti silmiin katsova Louise toteaa.

Hän ei häpeä kertoa, miten se hänelle kävi. Fokkenin kaksoset ovat paljasjalkaisia amsterdamilaisia. Louise tuli 17-vuotiaana raskaaksi poikaystävälleen **Willemille**. Susiparit olivat syntiä, joten vanhemmat patistivat heidät heti naimisiin.

– Se sopi, koska olin Willemiin sokean rakastunut, Louise huokaa.

Kolmessa vuodessa hän synnytti kolme lasta. Aina välillä Willem häipyi omille teilleen. Pettynyt Louise uurasti lampunvarjostintehtaassa sormet verillä elantoa lapsilleen.

Tunteet eivät kuitenkaan hiipuneet. Kerran mies tuli reissuiltaan ja lupasi palata lasten luokse kotiin vain, jos Louise suostuisi työskentelemään punaisilla lyhdyillä. Hänen kaveripiirissään oli miehiä, joiden vaimot tekivät niin.

Louise Fokken

- 70-vuotias, syntynyt hetken ennen Martinea. Siskoaan puheliaampi.
- Eläkeläinen, asuu yksin vuokralalla Hollannin ljmuidenissa.
- Harrastaa maalaamista ja pyöräilyä dyneillä.

Martine Fokken

- 70-vuotias, ”nuorempi” kaksonen.
- Eläkkeellä, mutta työskentelee edelleen prostituoituna.
- Asuu Louisen naapuritalossa ljmuidenissa koiransa Beertjen kanssa.
- Harrastaa maalaamista, pyöräilyä ja kukkien hoitoa.

– En olisi halunnut, mutta Willem hakkasi minua niin kauan, että suostuin.

Sisko samalle tielle

Louise sai huoneen pienestä bordellista. Siihen aikaan naiset eivät vielä istuneet näyteikkunoissa vaan seisoskelivat talon edessä houkuttelemassa asiakkaita.

– Olin aivan tolaltani, mutta totelin. Olin hölmö, koska enemmän kuin mitään halusin pitää Willemin itselläni.

Iltaisin parittaja-aviomies tuli hakemaan Louisen kotiin. Samalla hän otti vaimonsa ansaitsemat rahat.

Aluksi Louise salasi työnsä. Martine sai kuulla siitä sairaalassa juuri synnytettyään esikoisensa.

– Raivostuin. En voinut millään uskoa sitä todeksi, Martine sanoo.

Kun kaksossisko tuli katsomaan bordellia, Louise myönsi totuuden. Talon omistaja tarjosi Martinelle siivoojan paikkaa, ja pikkuhiljaa kaksossiskokin aloitti työt samassa talossa.

– Olin niin vihainen siitä, mihin

Louise oli joutunut, ettei millään silloin tuntunut olevan väliä. Olinpa tyhmä, Martine puuskahtaa.

Hänenkin palkkansa päätyi aviomiehen taskuun.

Lapset maalle turvaan

Avio-onni kuitenkin katosi. Samaan aikaan kun Louise viihdytti asiakkaita bordellissa, aviomies ajeli sinisellä Thunderbirdillään ympäri kaupunkia, tuhlassa vaimonsa ansaitsemat rahat vaatteisiin ja muihin naisiin. Ja lapset olivat kotona ilman kaitsijaa.

Siihen aikaan oli tavallista, että prostituoitujen lapset otettiin huostaan. Välttääkseen sen Louise ja Martine järjestivät lapsilleen maalta sijaisperheet, ja kävivät heitä siellä katsomassa.

– Sillä tavalla emme menettäneet heitä kokonaan.

Yhdessä dokumenttielokuvan koskettavimmassa kohtauksessa Louise käy aikuisen tyttärensä kanssa katsomassa vanhaa sijaisperheen taloa. Kuin ihmeen kaupalla sekä Louise että Martine ovat onnistuneet

säilyttämään kaikkiin – Louise neljään ja Martine kolmeen – lapsiinsa hyvät välit.

Elokuvasa Louisen tytär sanoo äidilleen: ”Ymmärrän sinua. Olit kolmen lapsen kanssa sen ajan köyhyydessä. Mitä muutakaan olisit voinut.”

Louisella on nyt yhdeksän lastenlasta ja kolme lastenlastenlasta. Martinella lapsenlapsia on kaksi ja lastenlastenlapsia kolme.

– Hyvien perheväliemme salaisuus on avoimuus. Emme ole peitelleet työtämme keneltäkään, Martine sanoo.

Ihana vapaa 70-luku!

Siskokset pääsivät lopulta eroon parittajamiehistä. Muistossa 1970-luvun alku on heidän uransa parasta aikaa. Kumpikin oli saanut lapsensa takaisin luokseen, ja ensimmäistä kertaa he saivat itse pitää tulonsa.

– Asiakkaita riitti niin, että usein piti vielä kotimatkaltaakin palata bordelliin pitämään kanta-asiakkaat tyytyväisinä, Louise sanoo ja virnistää hiukan.

Yhtäkkiä äideillä oli varaa lähteä lasten kanssa monen viikon ulkomaanlomille ja antaa ystävilleen lahjoja. Lopulta naiset ostivat säästööllään oman bordellin ja heidän maineensa alueella levisi.

– Päätimme itse työajoista, hinnoista ja asiakkaista. Sellaista tilannetta meillä ei ennen ollut.

Mutta 1980-luvun alussa heroini teki tuloaan Amsterdamiin. Huumeidenkäyttäjät kulkivat jengeinä ryöstellen kauppia ja ohikulkijoita. Monet pikkukauppiat lähtivät alueelta.

Aluksi siskokset kirosivat narkomaaneja, jotka päivittäisen huumeannoksen saadakseen myivät itseään ja polkivat alan hintoja. Myöhemmin empatia voitti, ja kaksoset alkoivat oman työnsä ohessa tarjota huumeidenkäyttäjille soppaa ja vieroituspapua.

– Voi ne oli aikoja! Meidän ovesta virtasi jatkuvasti heikkoja heroinistinaisia. Siihen sitä rahaakin paloi. »

”Odotan kustannusyhtiön palkkiota. Rahaa on tulossa, joten enköhän minäkin pian pääse eläkkeelle.” **Martine**

nen kaksosolento. Naiset ovat aivan samannäköiset, Amerikan-lippuja matkivia huiveja ja oikeille ohimoille asetettuja hiusrusukkeita myöten. Louise on hieman kookkaampi, mutta muuten ainoa ero on se, että Louisen kaulalla roikkuu daavidintähti, Martinen korvalehdissä pienet kullatut penikset.

muistelmansa. Hollannissa kirjasta on otettu jo kahdeksan painosta ja sen oikeuksia myydään kovaa vauhtia ulkomaille. Suomeksi Louisen ja Martinen tarina ilmestyy syyskuussa.

Puoliso pakotti bordelliin

Jos Louise ja Martine haluaisivat, he voisivat tämän kaiken hässäkän kes-

”Jos vanhempamme eläisivät, he olisivat meistä nyt ylpeitä. He tiesivät, miten elimme, mutteivät meitä siitä moittineet.” Louise

LAILLISESTI IKKUNASSA

- Hollannilla on maine eurooppalaisen seksikaupan vapaamielisenä kauppapaikkana. Seksin myynti on ollut laillista vuodesta 1830.
- Amsterdamin punaisten lyhtyjen alue, de Wallen, on kaupungin kiistellyimpiä turistinähtävyyksiä. Samanlaisia näyteikkuna-alueita on muuallakin Hollannissa ja muun muassa Brysselissä ja Hampurissa.
- Prostituutio kytkeytyy usein huumerikollisuuteen, rahanpesuun ja ihmiskauppaan. Viime vuosina Amsterdamin kaupunginjohtajat ovat sulkenet rikollisuuteen vedoten kymmeniä bordelleja.
- Prostituutioon sääntely on samaan aikaan lisääntynyt. Nykyään jokainen ikkunassa työskentelevä tarvitsee kunnan luvan, ja työstä on maksettava veroa. Heille on tarjolla ilmaista terveydenhoitoa ja lakineuvontaa. Sääntelyn tavoitteena on vahvistaa prostituoitujen asemaa ja vähentää heidän alttiuttaan joutua rikoksen uhreiksi.

Viranomaiset ja kilpailijat yrittävät monta kertaa lakkauttaa siskosten bordellin, mutta naiset jatkoivat sen emännöintiä 1990-luvulle asti.

Asiakkaista ystäviä

Espanjalaistarjoilija kiikuttaa naisille jättikatkarapuja. Martine syöttää niitä myös koiralleen, jonka nimi on Beertje eli suomeksi Pieni karhu. Elokuvan nähnyt tarjoilija supattaa kakosille, kuinka suuren vaikutuksen rouvat ovat häneen tehneet. Martine ja Louise huudahtelevat yllättyneinä kuin kuulisivat moisen kohteliaisuuden ensimmäistä kertaa.

Louise on ollut eläkkeellä kolmen vuotta. Hän lopetti työt, kun ei enää saanut ikkuna-asentoa eli jalkaa toisen päälle. Reuma paheni.

Molemmat siskot asuvat lähellä Amsterdamia Ijmuidenin elementtikerrostaloissa omissa vuokra-asunnoissaan. Martinella ei ole ollut 1970-luvun avioeron jälkeen puolisoa. Louise avioitui espanjalaisen **Pepen** kanssa ja sai lapsen, mutta suhde loppui jo kauan sitten.

Elämällä yksin naiset sanovat varmistaneensa itsenäisyytensä.

– Tällä työllä on sekä hyvät että huonot vaikutukset ihmissuhteisiin. Moni on ehdottanut suhdetta, mutta alkanut sitten määrällä, Louise sanoo.

– Miehet suhtautuvat meihin kuin lapsiin, Martine lisää.

Louise kertoo, että monista kanta-asiakkaista on vuosien saatossa tul-

lut ystäviä. Heillä ei ole tarvetta lokeroida ystäviä ja asiakkaita erilleen.

– Aina kun kaksi ihmistä kohtaa, siitä syntyy ihmissuhde.

Alalla menee huonosti

Siskokset huokaavat, että ala on luisunut Amsterdamissa huonoon suuntaan. Entiset ajat ovat takana. Bordellit kuuluvat nyt yhdelle omistajalle, ja useimmat prostituoidut vaihtavat paikkaa parin viikon välein.

– Ja ulkomaalaiset ovat vallanneet ikkunat, Martine sanoo.

Hollannissa prostituutio kytkeytyy usein rikollisuuteen, ihmis- ja huumeikauppaan. Amsterdamin kaupunki haluaa supistaa seksinmyyntialuetta.

Louise ja Martine ovat uusista rajoituksista tuohduksissaan. Heidän mielestään prostituutiota ei pitäisi kieltää, koska silloin se painuu maan alle.

– Meillä on punaisilla lyhdyillä aina apu lähellä, jos jotain sattuu.

Nuoren polven prostituoiduille ei konkareilta sympatiaa heru.

– Mitä sitten, jos heidät on pakotettu alalle? Niin pakotettiin minutkin, Louise huudahtaa.

– Eri asia on sitten se, pääsevätkö he näistä hommista enää eroon, Martine jatkaa.

– Kyllä pääsee, jos haluaa. Sen kuin koputtaa ikkunaan ja pyytää poliisilta apua.

– Niin, mutta kuinka moni lopulta niin tekee?

Ikkunassa edelleen työskentelevä Martine on huolissaan Amsterdamin punaisten lyhtyjen alueen tulevaisuudesta.

– Bordelleja ei saa sulkea. Me tarjoamme läheisyyttä ja leikkiä. Niiden tarve ei ihmisiltä lopu koskaan.

Reuman takia eläkkeelle siirtynyt Louise (oik.) käy usein tapaa- massassa siskoaan kesken työpäivän. – Julkisuus on tuonut selvästi lisää asiakkaita, Martine sanoo.

Rabbit, papit, suomalaiset

Iltapäivä Louise ja Martinen seurassa jättää omituisen ristiriitaisen olon. Naiset ovat mestariviihdyttäjiä, jotka kertovat mielellään hilpeitä pikku tarinoita menneiltä vuosilta. He tarkkailevat seuralaista iloisilla silmillään ja vaihtavat aihetta heti, jos ensimmäinen ei näytä tekevän vaikutusta.

Se ei ole ihme, koska sellaista heidän työnsä on ollut viimeiset 50 vuotta: asiakkaan toiveiden nopeaa keksimistä ja niihin sopeutumista. Kiireisimpinä päivinä heillä saattoi käydä jopa 16 asiakasta.

– Kanta-asiakkaat ovat parhaita. Tiedän heti, mitä pitää tehdä, Martine kertoo.

Julkiisuusbuumi on tuonut hänelle uusia asiakkaita. Heidän kanssaan saa tosin olla varuillaan. He voivat olla arvaamattomia, aggressiivisia tai kieltäytyä kondomista.

Kaikki miehet eivät halua yhdyntää. Osa haluaa vaikkapa pukeutua Martinen lainaamiin jättikoon lateksikorkosaappaisiin ja tanssia ihan liki.

– Useimmille asiakkaille tärkeintä on yhteinen hetki, miellyttävä keskustelu, toisinaan jopa kahvin juonti, Louise lisää.

Hän kertoo tekevänsä silloin täl-

löin Martinen kanssa tuplakeikkoja, jos tuttu asiakas sitä oikein toivoo.

Naiset eivät ryhdy edes arvailemaan asiakkaidensa määrää. Joka sorttia on ollut, myös pappeja ja rabbeja. Suomalaisiakin on käynyt. Heitä siskot kehuvat ihan perusmiehiksi, jotka yleensä maksoivat kenkuilematta sen mitä piti.

– Mutta humalassa he usein olivat. Kun he kylmältä kadulta pääsivät sisään lämpimään, he olisivat halunneet jäädä sänkyyn nukkumaan. Se ei tietenkään käynyt, Louise jatkaa.

Rahaa jalkaleikkaukseen

Välillä menneisyyden muisteluissa pilkahtaa aavistus surua. Ei niinkään katkeruutta, vaan haiketta. Martine tunnustaa, että lopettaisi työt saman tien, jos tulisi toimeen 850 euron eläkkeellään.

– Jouduin jalkaleikkaukseen, ja toipuminen kesti kuukausia. Sairausvakuutukseni ei korvannutkaan hoitoa. Nyt kaikki tienamani rahat menevät sairaalalaskuun.

Jos hän saisi valita uudelleen, hän ei lähtisi prostituutioon.

– Olen luova ihminen, keksisin varmasti jotain muuta.

Kun Martine ja Louise kertovat

työstään, he puhuvat tytöistä, naisista ja alasta. Mutta elokuvassa siskoaan näyteikkunan taakse tapaamaan tullut Louise pamauttaa suorat sanat.

”Sinusta tuli huora, ja siitä nimestä et pääse koskaan eroon. Ihmiset tulevat aina huutelemaan sinua nimillä, joten ole sitten sellainen.”

Sitä periaatetta noudattaen siskot ovat kääntäneet kokemuksensa maailman hävetyimmässä ammatissa ylpeydekseen. Töitä he ovat paiskineet kovasti. Vaikka mitään ei säästöön jäänytkään, he elättivät perheensä, maksoivat verot ja tienasivat pienet eläkkeensä.

– Vuosikausia naapurit huutelivat peräämme törkeyksiä, mutta se loppui, kun kirja valmistui. Nyt kun olemme itse kertoneet kaiken, ei ole enää huhuttavaa.

Sitten Louise ja Martine kopisutavat peräkanaa kadulle, jossa he jäävät heti poseeraamaan ohikulkijoiden kännykkäkameroille ja vastaanottamaan kehuja.

Vaikka kotimatka taittuu kuvaamisen takia hitaasti, naiset ovat yhtä hymyä. Vuosikausia Martine toivoi, että ihmiset näkisivät heissä muuta kuin kaksi ikkunatähteä. ■

Louise ja Martine ovat vaikeiden avioerojensa jälkeen valinneet sinkkuelämän. Vapaa-aikansa he viettävät aina yhdessä. – Miehet yrittävät määrällä meitä. On parempi pysyä itsenäisinä, siskot sanovat.

Louise ja Martine Fokkenin omaelämäkerta Punaisten lyhtyjen tarinoita (Minerva) ilmestyy syyskuussa. Dokumenttielokuva Punaisten lyhtyjen raksoset esitetään Yle Teemalla 8.9.

